

Plochy zeleně na vesnici - funkční a prostorová součást struktury sídla

Ing. Petr Šířina; petrsirin@volny.cz

Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu,
občanské sdružení

Ministerstvo životního prostředí ČR

Dvůr Králové, 2026

Kulturní krajina – krajina, ve které je
zřetelný rozdíl mezi přírodním a
kulturním – kulturní = užívané a
udržované

Hodnocení péče o prostředí
= péče o zdraví

(zdraví = stav tělesné, duševní a sociální
pohody /def. WHO)

Proč chceme nehuspodářskou zeleň v krajině a co od ní očekáváme ?

Estetika krajiny – kompozice (krajina LVA)

Zlepšení kvality rekreace v krajině

Ekologické přínosy

Logika, funkčnost

Přiměřené nároky na údržbu

V návrhu a hodnocení stavu uvažují o

dobře řešeném provozu - logika

naplnění potřeb jednotlivých věkových skupin obyvatel

přiměřenosti pro dané místo (tradice vs. módnost, rostliny, materiály)

proměnách v čase – den – roční období - roky

TRVALOSTI – KONTINUITĚ - PERSPEKTIVĚ

Krásno / Estetika

- obraz přírody

- ...připomenutí, připodobnění (stylizace)

- vložení myšlenky do přírody

- ... kompozice, to je prvky kompozice jako kontrast světla a stínu, barev, směřování pohledu – výhledy, průhledy, zakrytí rušivého, tvorba a vnímání obrazu, 'obrazců'

Plochy zeleně v sídle

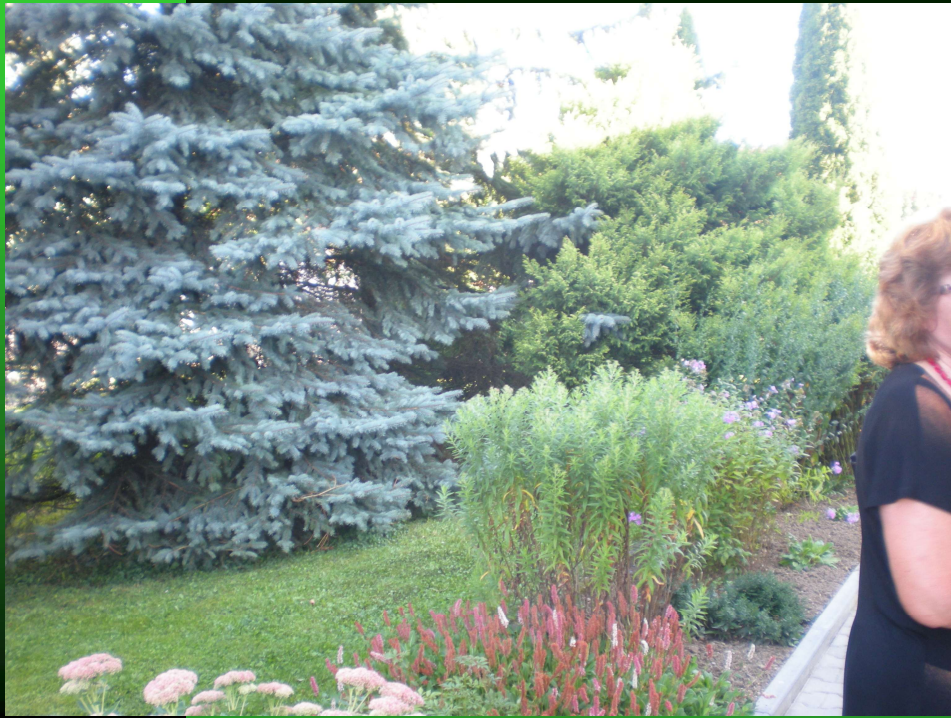
- od první po poslední chalupu

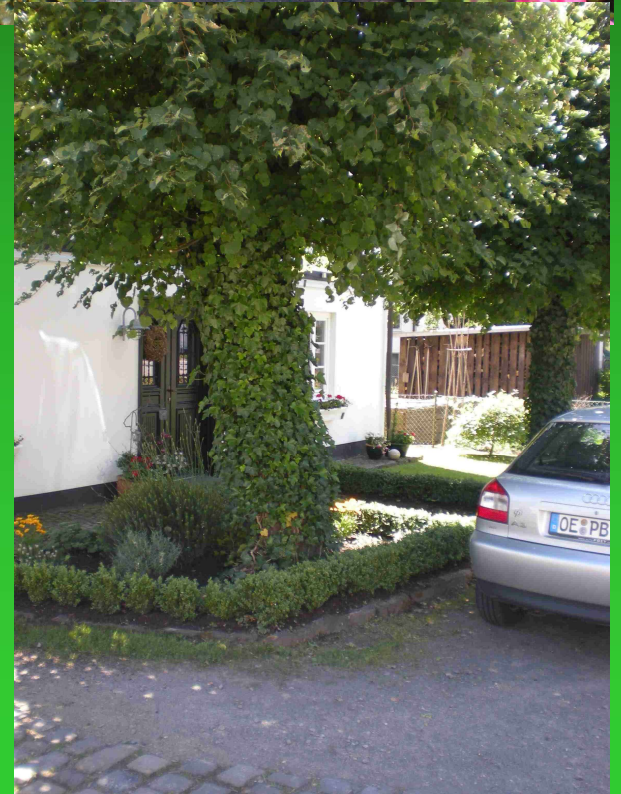
soukromé pozemky

hospodářská – sady, zelinářské zahrady

rekreační – obytné zahrady, okrasné zahrady

Z pozice obce – bez nároků na finanční a lidské zdroje z obecních prostředků

Současný stav

častý současný stav

- + přeměna zelinářských (užitkových) zahrad na okrasné a obytné
- + většinou vysoká intenzita údržby
- zvyšuje se používání trvalek, ustupují letničky
- dědictví módních trendů minulosti
- někdy nerespektování tradic venkova a snaha navrhovat a realizovat městské zahrady na venkově

Plochy obecní – mezi chalupami

plochy zeleně škol a školek

plochy u významných nebo frekventovaných míst v obci (zastávky, služby, kostel, obchody, úřad, hospoda)

dětská hřiště

zeleň bytových domů

Plochy obecní – mezi chalupami

- problémy s kvalitou a odborností údržby
- objevování nových trendů
- zatím ještě málo jsou používány trvalky
- dědictví modních trendů minulosti
- někdy nerespektování tradic venkova a snaha navrhovat a realizovat městské zahrady na venkově
- sortiment rostlin /dřeviny, byliny/

Plochy zeleně za poslední chalupou

obecní

- příjezd do obce – vizitka obce
- výletišť
- hřbitovy

soukromé

- areály zemědělské výroby – objekty skladů a živočišné výroby
- pole, louky, lesy, rybníky – cesty

problémy

- za poslední chalupou není kam nebo kudy jít /týká se obcí v intenzivně zemědělsky hospodařené krajině
- nerespektování práce jiných
- dlouhodobé neudržování ploch bez toho, aby se jim dala nějaká náplň-forma-funkce
- málo intenzivní pohyb člověka ve volné krajině – malé nároky na kvalitu prostředí / kulturní krajina

Náves - náměstí

funkce zeleně a celé úpravy plochy a prostoru

požadavky na funkční užívání

dobře řešený provoz

uvážené nároky na údržbu

estetika – kompozice

shromažďování – společenské centrum

! ? přístup chodců a automobilů, parkování

slunce - stín

A photograph of a narrow stream flowing through dense green foliage. The water is dark and rippled, reflecting the surrounding greenery. The banks are covered in thick, leafy plants, creating a natural tunnel effect. The lighting is bright, suggesting a sunny day.

voda – břehy vodních toků a vodních nádrží

přístup k vodě

trvalost úpravy

případné nároky na opravu

extenzivní charakter vs. intenzivní úprava

Břehy – současnost u nás - výsledek

- Po většinu doby břehy zarostlé nějakou houštinou
- Přístup k hladině vody je pro uživatele krajiny obtížný
- Vzhledem k obtížnému přístupu je rovněž obtížná údržba – úklid

Na rozhraní vody a souše – co očekáváme?

- Rysy přírodního nebo přírodného a urbanizovaného prostředí
- Dobrý přístup k hladině vody
- Čistá voda
- Tradiční doplnění břehu toku břehovým porostem
- Tradiční (ještě před 50 lety) vysekané nebo vypasené břehové travní porosty
- Ve městě nábřežní aleje a promenády

Místo pro strom

na dlouho – nad sto let

na krátko – do 20 let

jak bude velký v dosaženém věku?

jak ovlivní domy, zahrady, plochy?

jak se jeví v kontextu venkovské krajiny

co poskytuje – ekologie životního prostředí – člověk a ostatní živočichové

Funkce

– účelnost umístění trávníku, louky, záhonu květin, keře, stromu

....světlo, stín, prach, pohledové oddělení, vedení cesty, čtení krajiny, vsakování vody, ochrana břehů před erozí, ochrana polí před erozí a větrným odnosem vytváření leších podmínek pro život – práci, hru, zábavu (mikroklima), ochrana přírody

Údržba

PŘIMĚŘENÉ udržování trávníku

PŘIMĚŘENÉ udržování louky

PŘIMĚŘENÉ udržování záhonu

PŘIMĚŘENÉ udržování keře

PŘIMĚŘENÉ udržování stromu

Vesnice roku

Krajská kola

- vítězové do celostátního kola
 - vítěz do mezinárodní soutěže
- nositelé zelené stuhy do Zelené stuhy ČR (organizuje Společnost pro zahradní a krajinářskou tvorbu)
 - vítěz do Entente Florale Europe (organizuje EFE)

Do práce Vám přeji pohodu, porozumění a soustředění

Petr Širina